

Komentáře ke třem nočním hlídkám.

Metaforické výklady barajty rabiho Eli'ezer.

Ben Jehojada

Dokladem toho je i výklad, který se nachází v komentáři k traktátu *B'rachot* nazvaném *Ben J'hojada*¹ perek alef, Berachot 2a – 3a:

דף ג' ע"א שלשה משמרות הוי הלילה ועל כל משמר וכו' יש להקשות למה האריך לומר על כל משמר ומשמר, ועוד למה דימה השאיגה הזאת לשאגת אריה, ונראה לי בס"ד לפרש תחלה מאמר הגמרא בחולין דף נ"ט אמר ליה קיסר לר' יהושע בן חנניה אלהיכם כאריה מתיל דכתיב אריה שאג מי לא יירא מאי רבותיה פרשא קטיל אריא אמר ליה לאו כהאי אריא מתיל כאריא דבי עילאי מתיל אמר ליה בעינא דמיחזית ליה ניהלי אמר ליה לא מצית חזית ליה אמר ליה איברא חזינא ליה בעא רחמי אתעקר מדוכתיה כי הוה מרחיק ארבע מאה פרסי ניהם חד קלא אפילו כל מעברתא ושורא דרומי נפל אדמרחק תלת מאה פרסי ניהם קלא אחרינא נתור ככי ושיני דגברי ואף הוא נפל מכורסיא לארעא א"ל במטותא מינך בעי רחמי עליה דלהדר לדוכתיה בעא רחמי עליה ואהדר ליה לאתריה, עד כאן. והנה, בודאי השאיגות הנזכרות, והמפלה שהיתה מכוחם, הכל היתה בהשגחה מן השמים, להחריד הקיסר ולרמוז לו בזה רמיזות, וצריך להבין מה ענין הרמז הנרמז בזה, ונראה לי בס"ד, שרמזו בזה שלא יהיה שאיגה אלא על שני בתיים, ראשון ושני, אבל על בית שלישי לא יש שאיגה חס ושלום, כי הוא קיים לעולם ואינו חרב, ולכן האריה שאג שני שאיגות, ואחר שאיגה השנית נפל הקיסר, שהוא מלך אדום, לרמוז על מפלת אדום שאז אחר כך יבנה בית שלישי, וה' ימלוך לעולם ועד.

והנה משמר רמז לבהמ"ק שהוא משמרת לישראל, ועולם הזה שהוא ששה אלפים שנה נקרא לילה, ועולם הבא נקרא יום, ובית שלישי יבנה קודם שיושלמו ב' אלפים שנה, שאפילו אם ישאר שנים מועטים מן אלף השישי, יאריך הקב"ה את הימים, לקיים (תהלים צ' ט"ו) שמחנו כימות עניתנו כנודע, וזה שאמר שלשה משמרות הוי הלילה רמז לשלשה מקדשים אשר נבנים בעולם הזה הנקרא לילה, ועל כל משמר ומשמר דהיינו בית א' ובית ב' בלבד, יושב הקב"ה ושואג כארי, רמז על בת קול שיוצאה מלפני הקב"ה, ושואגת על חורבנם, ולכן אמר הכתוב (ירמיהו כ"ה ל') שאג ישאג, שתי שאיגות, על נוה זה בית המקדש.

¹ Autorem je rabi Josef Chajim ben Elijahu z Bagdádu, nar. 1. 9. 1832 v Bagdádu, zemřel tamtéž 30. 8. 1909, autor agadických novel /chidušim/ řazených podle týdenních oddílů Tóry s titulem *Ben Iš Chaj*, podle něhož je někdy také nazýván. Z jeho dalších spisů je možno uvést výklady talmudických agadot traktátu Berachot a oddílů Mo'ed a Našim s titulem *Ben Jehojada*.

ואמר עוד סימן לדבר, משמרה ראשונה הוא בית ראשון, חמור נוער, הקטרוג היה בשביל ביטול תורה, שלא עסקו בה כחמור למשוי, ומשמרה שניה כלבים צועקים, מקטרגים בעבור עון לשון הרע, שמגבירין בו קליפת כלבים, לכך המספר לשון הרע ראוי להשליכו לכלבים, ומשמרה שלישית הוא בית שלישי, שיבנה במהרה בימינו אמן, אין בו שום חורבן וקטרוג, אלא אותו זמן, תינוק, אלו ישראל, דכתיב בהו (הושע י"א, א') **כי נער ישראל ואהבהו** יונק משדי אמו כלומר, מקבלים בו שפע מן השכינה בלתי אמצעי, על דרך כונת רצה והחליצנו שאומרים בשבת. ועוד שאלה שניה אשה, ישראל, מספרת עם בעלה, הקב"ה. שלומדים תורה ברוח הקודש לא על ידי רב כמו שכתוב (ירמיהו ל"א ל"ג) **כולם ידעו אותי וכו'** וכתיב (יואל ג' א') **ונבאו בניכם ובנותיכם**, יתנבאו כנביאים, שכולם רוח ה' דבר במ.

Slovní zásoba k *Ben Jehojada*.

a.) Úvod.

להקשות

lengthen, protract, prolong, extend, stretch prodloužit (se), prodlužovat, protáhnout (se), rozšířit, zvětšit

האריך לומר říkat rozvláčně

דימה

נראה לי

לפרש

תחלה

מאמר

b.) Výklad pasáže z Masechet Chulin.

מתיל (m^etel/m^etil) vb pe'al (kořen מתל, odpovídá hebr. kořeni משל význam: torecite a parable; compare, liken) part. pas. sg. m. is compared, likened je srovnáván, přirovnáván.

מטותא/מתו (matuta/matu) n. f. request

במטו(תא) מיני- (b^e-matu/ta/ min-) by request of, please

c.) *Ben Jehojada*.

שאיגה (š^eigot) n. f. pl., sg. שאיגה (š^eiga) growling, moaning, roaring; cooing

מפלה (mapala) n.f. sg. fall downfall

ᠨᠠᠵᠤ(naṣa) n. m. sg. resource, power, force, strength, vigour; ability

שהיתה מכוחם (še-hajta mi-kocham)

השגחה(hašgacha) n. f. sg. overseeing, supervision; Providence; attention, care; monitoring

(ba-hašgacha min ha-šamajim) בהשגחה מן השמים

להחריד (l^e-hach^arid) vb. hi'f'il (kořen חרד inf. constr. to terrify, horrify, alarm

לרמוז (li-rmoz) vb. pa'al (kořen רמז) inf. constr. to hint, allude, imply; intimate

רמיזות(r^emizot) n. f. pl., sg. רמיזה(r^emiza) hint, allusion, implication.

ענין(injan) n. m. sg.

נִרְמַז (nirmaz) vb. niʿal (kořen רמז) niʿal, perf. 3. pers. sg. m. to be hinted, alluded

רמז (remez) n. m. sg. hint, sign, allusion, implication, suggestion

הרמז הנרמז בזה

ד"ר זכראטקא

חַס וְשָׁלוֹם(chas v^e-šalom), תֵּזּ חַס וְחִלִּילָה(chas v^e-chalila) God forbid!, Heaven fend!

לעולם ועד (l^e-olam va-ed) for ever and ever

b.) Výklad barajty rabiho Eli'eзера a následného výroku Rava tradovaného ravem Jicchakem bar Šemu'elem.

בית המקדש (bejt ha-mikdaš) the Temple

(mišmeret Jisra'el)משמרת לישראל

ישאר

מועטים(mu'tim)

(šanim mu'^atim) שנים מועטים

יִיאֲרִיךְ הַקֶּבֶ"ה אֶת הַיָּמִים (ja^arich HKB^aH et ha-jamim)

לִקְיִים (l^e-kajem) vb. pi'el (קוֹם) inf. constr.

בַּת קוֹל (bat kol)

obvinění, obžaloba

בִּיטוּל תּוֹרָה (bitul Tora) zanedbávání studia Tóry

עֲסָקוּ ב־ (asku b^e-) vb pa'al (עֲסָק) perf. 3. pers. pl. m.

מִסּוּי (masoj) n. náklad

לִקְטֹרֵג (l^e-katreg) obvnit

מִקְטֹרֵגִים בַּעֲבוּר (m^ekatregim ba-^avur) obviňují kvůli...

לִשּׁוֹן הָרַע (lašon ha-ra) slander, gossip, calumny

פּוֹסִילוֹבַת to strengthen, increase, exert strength, amplify, intensify

מַגְבִּירִין ב־...אֶת־ (magbirin b^e-) vb. hif'il (גָּבַר) part. akt. pl. m. posilují něčím to a to

קְלִיפָּה (klipa) n. f. evil spirit nečistá, zlá, škodlivá síla

קְלִיפַת כָּלָבִים (klipat klavim)

הַמְסַפֵּר לִשּׁוֹן הָרַע (ha-m^esaper lašon ha-ra) ten, kdo pomlouvá, šíří pomluvy

לִהְשִׁלֵּךְ ל־ (l^e-hašlich l^e-) vb. hif'il (שָׁלַךְ) inf. constr. hodit komu to throw, throw (drive) away

רָאוּי (ra'uj) suitable, fit, becoming, appropriate, meet, proper; worthy, deserving; designated, appointed, selected zasluhující, je vhodné, je správné (zaslouží si, abychom ho předhodili psům, je správné předhodit ho psům)

שִׁבְנָה בְּמַהֲרָה בְּיָמֵינוּ אָמֵן (še-jibane bi-mhera b^e-jamejnu amen) (o Chrámě) nechť je zbudován rychle, ještě v našich dnech, amen

Ozeáš 11:1 *Ki na'ar Jisra'el va-oh^ovehu*

שְׂדֵי (šdej) n. m. pl. st. constr. sg. שָׂד (šad), duál שְׂדַיִם (šadajim) prs, prsa

שֹׁפַע (šefa) abundance, plenty, superfluity, excess, fill, profusion, plethora, overmeasure; multitude; emanation, nobility of spirit hojnost

השכינה (ha-Šchina) n. f. Divine Presence, Šechina

בלתי אמצעי (b^e-ofen bilti emca'i) bezprostřední, bezprostředně
directly, without intermediacy - přímo, nezprostředkovaně, bez zprostředkování, ne prostřednictvím něčeho

כוונה (kavana) meaning, significance význam, smysl

על דרך (al derech) according to podle

על דרך כונת ve smyslu, podle smyslu, významu...

והחליצנו (r^ece v^e-hach^alicenu) začátek vsuvky do šabatového požehnání po jídle (*Birkat ha-mazon*): *Bož, měj zálibení ve svých příkazech a opásej nás jimi...*

נבאו (niv'u) vb. pi'el (kořen נבא) perf. 3. pers. pl. m. prorokovat

Jo'el 3:1 V^e-niv'u bnejchem u-vnotejchem

יתנבאו (jitnav'u) vb. hitpa'el (kořen נבא) perf. 3. pers. pl. m. prorokovat

Haj Ga'ón.

Jiným příkladem je výklad od *Haj Ga'óna*, citovaný rabi Chajimem Josefem Azulajem v jeho spise *Petach Ejnajim* a zahrnutý do sborníku *Asefat z^ekenim*, oddíl k traktátu *B^erachot*, s. 9-10 (autor *Natan Cvi Hirš Pasas/Pases/Poses* – נתן צבי הירש פסס).

גמרה דתניא ר"א אומר שלש משמורות כו'. ראיתי תשובה כ"י לרבינו האי גאון זצ"ל בשו"ת הגאונים כ"י סי' ס"ז שכתב ואנן חזי לן פי' שלש שאגות אלו בשלש משמורות כנגד פרקים דתנן במס' יומא בכל יום תורמין את המזבח בקריאת הגבר או סמוך לו מלפניו או מלאחריו. ביו"כ מחצות. וברגלים מאשמורה ראשונה. וזכר אותן הקב"ה אותן ג' עונות ושואג עליהם ולהכי מסתייעא מלתא. ממאי דאמרין כי קא חשיב סוף משמורה ראשונה ואמצעית דאמצעיתא ותחלת משמורה אחרונה. והכי מכוון הענין לאותן ג' עונות שהי' תורמין את המזבח והן שעות של תחנונים. ויש לו לדאוג על חורבן הבית. משל לתלמיד היושב לפני רבו ורואה לרבו מיצר הוא מיצר עמו ומשחרב הבית אין שחוק לפניו לכך אסור לאדם שימלא שחוק פיו בעוה"ז ובגמ' דתמיד. תני ר' חייא כל העוסק בתורה בלילה שכינה כנגדו שנא' קומי רוני בלילה לראש האשמורות ומ"מ חייבין בית ישראל לשחר בלילות ובאשמורות ולהרבות בתחנונים על חורבן הבית וחובה על תלמידי חכמים לעסוק בתורה ובענין הקרבנות דכתיב הנה ברכו את ה' וגו' מאי בלילות אלו תלמידי חכמים העוסקים בתורה בלילה מעלה עליהן כאלו עוסקין בעבודה וכתוב לעולם זאת על ישראל. ור' יוחנן אמר אלו ת"ח העוסקין בהלכות עבודה בלילה מעה"כ כאלו נבנה ביהמ"ק בימיהם עכ"ל. (פתח עינים להרחיד"א ז"ל)

Slovní zásoba k pasáži z *Petach Ejnajim*.

יופי כלייל יופי (K^elil Jofi) dokonalý ve své kráse, dokonalá krása (viz Ezechi'el 28:12 „...vzor plné moudrosti a **dokonalé krásy**“)

שו"ת

סעיף, פיסקה (siman) paragraf (siman) סעיף

ואנן חזי לן (va-anan chazej lan) a co se týče nás, máme za to..., spatřujeme..., jeví se nám...

פירוש פירוש

בהקבלה ל- (b^e-hakbala l^e-) ve srovnání s... (k^e-neged) כנגד

פרקים (perek, p^erakim) chapter, section, lesson kapitola, část, oddíl, odstavec, paragraf .

מסכת מסכת traktát Mišny, Talmudu

תורמין (tormin) לתרום, תרם (taram, li-trom) הסיר והוציא מן-; odstranit něco od někud; ale také má význam: oddělovat t^erumu pro koheny

תורמין את המזבח (tormin et ha-mizbeach) מוציאין את הדשן odstraní popel z oltáře

גבר (gever) לתרגול (kinuj la-tarn^egol) označení kohouta

מלפני (mi-l^e-fanav) מלפני- totéž co (min ha-zman še-kodem) od doby před

מלאחריו (mi-l^e-ach^arav) od doby po

כ"כ Dni smíření סביום הכפורים

רגלים (r^egalim) označení tří poutních svátků: Pesach, Šavu'ot, Sukot; sg. רגל (regel) vlastně původní význam שלש רגלים תחג לי בשנה (šaloš regalim) Šemot 23:14 נשאל בשנה (a'am) krát. Název svátků odvozen z tachog li ba-šana – ve významu שלש פעמים תִּכְרֹא: *Tříkrát za rok mi budeš slavit svátek.*

עונות (onot) n. f. sg. עונה (ona) season, term, period doba, určitá doba, údobí, lhůta, údobí.

מלתא (mistaj'a milta) the matter works out (properly) ta záležitost (věc) se řeší (je vyřešena) (správně).

ולא הכי מלתא (u-l^e-hachi mistaj'a milta) a toto je správné řešení, a tímto je to vyřešeno, a v tomto spočívá správné řešení, **a tím lze tuto záležitost řešit.**

-ממאי ד-(mi-maj d^e-)

אמרין(amrinan, amrejnan) říkáme

ממאי דאמרין כי קא חשיב na základě čeho říkáme, že má za to...

כיwhen, while, as když

והכי(hachi, hachej) in this manner, thus, such; hebr. כך(kach) tak, takto, tímto způsobem

מכוון(m^echaven) kořen כון(kun) to direct, aim zaměřovat, ukazovat

והכי מכוון הענין לאותן ג' עונות takto zaměřuje tu věc na ony tři doby

מיצר(mecer) vb kořen צר, hi'f'il הצר, akt. part. sg. m. מציטרápit se, znepokojovat se, být zarmoucen

זכרזkratka הזה na tomto světě

ובגמרא זכרזkratka

תני(tanej) vb

כנגד-(k^e-neged) obrácený směrem k..., před kým.

שנא'

ומכל מקום זכרזkratka (u-mi-kol makom)

לשחר(l^e-šacher) vb pi'el inf. abs. hledat B-ha, obracet se k B-hu (viz Ž 78:34)

להרבות(l^e-harbot) vb hi'f'il inf. constr., kořen רבה. To increase, multiply, enlarge, extend, expand; to do much (often) zvětšovat, zvyšovat, znásobovat, prodlužovat, protahovat

תלמידי חכמים (talmidej chach^amim), sg. תלמיד חכם (talmid chacham) označení učence (ze skromnosti se nazývali: žáci učenců)

ענין(injan) podobný význam jako דבר věc, záležitost

ענין הקרבנות(injan ha-korbanot) záležitost týkající se obětí, vztahující se k obětem

הנה ברכו את ה' Hinej barchu et ha-Šem... „Hle velebte B-ha...“

זכרזkratka používaná pro b-ží jméno: השם (ha-Šem)

וגו'(v^e-go') zkratka וגומר(v^e-gomer) atd.

מאי(maj) co; ve významu: co to je; v jakém významu je třeba chápat, rozumět...

Scripture (ma'ale alav ha-katuv) מעלה עליו הכתוב (ma'ale alejhen ha-katuv) מעלה עליו הכתוב ascribes it to him; to be considered (by the Law), it is accounted to his credit

תלמידי חכמים zkratka ח

zkratka מעלה עליו הכתוב (ma'ale alejhen ha-katuv) מעלה עליו הכתוב

zkratka בית המקדש (Bejt ha-Mikdaš) Chrám

zkratka עד כאן לשון, לשון עד (ad kan lašon, l'šono) až potud citace.

Maharal z Prahy.

Výklad MaHaRaLa z Prahy zahrnutý do sborníku *Asefat z'kenim*, oddíl k traktátu *B'rachot*, s. 9-10 (auton Natan Cvi Hirš Pasas/Pases/Poses – נתן צבי הירש פסס).

(והרב מהר"ל מפראג ז"ל בס' נצח ישראל פרק י"ח כתב וז"ל) ויש לשאול למה בכל משמר ומשמר הקב"ה אוי וכו'. אבל יש לך לדעת שהלילה היא חשך והוא דומה לגלות שישראל יושבים בחשך ולא אור. ולכך כאשר נגאלו ישראל כתיב ליהודים היתה אורה ולכך הלילה סי' לגלות וכמו שהלילה נחלק לשלושה משמורות כך הגלות נחלק לג' חלקים והם דומים לגמרי אל המשמורות שהם בלילה. כי הם סימן אל שלשת חלקי הגלות ולכך הש"י יושב ושואג על כל משמר אוי לי כו' כי בתחלה כאשר בא בגלות הי' נותנים עול על ישראל ומכבידים עליהם הגלות ביותר והי' ישראל נושאים עול ומשא גדול תמיד עד שהי' ישראל כמו החמור שנושא משאוי גדול וזהו תחלת בגלות הי' נוהגים כך והוא מלכות בבל הי' חלק הראשון מן הגלות. חלק הב' מן הגלות הי' דור של שמד שהי' גוזרים עליהם מיתה ושמד והוא כנגד משמורה הב' שכלבים צועקים. וכלבים צועקים הוא סימן מיתה כמ"ש כלבים צועקים מלאך המות בא לעיר כך הי' חלק הב' מן הגלות שהי' הורגים בהם וממיתין אותם. ולכך אמר משמורה ב' כלבים צועקים שהוא סימן יללה ומיתה ולכך גם ע"ז יושב הקב"ה ושואג כארי. חלק הג' מן הגלות אין שמד הש"י ישמור עמו ישראל מזה ונוהגים האומות עם ישראל כמו שנוהג הבעל עם האשה כי האומות נחשבים בעל לישראל שנאמר בעלוני אדונים זולתך. והבעל כאשר לא תמצא האשה חן בעיניו היא מגרשה כך האומות כאשר ישראל אין מוצאים חן בעיניהם מגרשים אותם וזה עיקר בגלות של חלק הג' וע"ז אמר משמורה ג' אשה מספרת עם בעלה. ואמר במשמר הג' שהתינוק יונק משדי אמו כנגד זה בסוף הגלות יונקים ישראל. שנחשבו תינוקות בתור' שיונקים משדי אמן הראשונים שנקראים אמן. וזה מפני שלא נתנו להם מנוחה שישבו במקום אחד והם גולים ממקום למקום עד שנשכחה בעו"ה התורה לגמרי מישראל בסבת הגלות. (עכ"ל הזהב)

Slovní zásoba.

מורה"ל מפראג (morejnu ha-rav rabi Liva mi-Prag) náš učitel ha-rav rabi Liva z Prahy. Titul rabiho Jehudy Livy ben Becal'ela.

זכרוננו לברכה (zichrono li-vracha) zkratka

בספר (b^e-sefer) zkratka

זו"ל (toto je jeho znění – tzn znění citovaného textu) zkratka

הקדוש ברוך הוא (Svatý, budiž veleben) zkratka

אוי (oj) běda

וגו' (וגומר) (v^e-chulej) totéž co וכוליה (v^e-chulej) zkratka

אור (ora) זהר (or, zohar) světlo, záře, jas brightness, light, brilliance, splendour, radiance, glamour, lustre. Též: ישועה (j^ešu'a, ošer) אשר salvation, help, rescue; prosperity; happiness, bliss, blessing, felicity

סימן (siman) sign, mark, znamení, známka, symbol. סימן ל- (siman el-) zkratka

משמורה (mašmura) משמורות (mašmurot) n.f. pl. Sg.

דומים לגמרי אל (domim l^e-gamrej el...)

דומה ל- (dome el-) podobající se čemu (דומה אל-)

סימן אל (siman el-) symbol čeho, podobají se čemu.

ולכך (u-l^e-chach) and therefore a proto, a tudíž, a z toho důvodu.

השם יתברך (ha-Šem jitbarech) B-h, nechť jest veleben. zkratka

בתחלה (ba-tchila) in the beginning, at first, at the outset, originally; formerly, in the past na začátku, zpočátku; v minulosti, dříve, před tím.

היו (haja, hajuj) היה, היו zkratka

עול (ol) jho, jařmo.

להכביד אל- (l^e-hachbid al-) dělat někomu něco těžkým, ztěžovat někomu něco.

מכבידים עליהם (machbidim alejhem) ztěžují jim, dělají jim těžkým

,משאוי (masoj), též משא (maso, masa) břemeno, břímě, náklad.

שמד (š^emad, šmad) náboženské pronásledování, násilná konverse, násilný křest.

דור (dor), n. m. Pl. דורות, דורים (dorot, dorim) generace.

דור של שמד (dor šel šmad) generace, v níž byli Židé pronásledováni, nuceni násilím ke konverzi.

גזר על- (gazar al-) ordain, decree nařídit, přikázat, vydat příkaz; ale גוזרים עליהם (gozrim ^alejhem) také: zakázat, vydat zákaz.

בהקבלה ל- (b^e-hakbala l^e-) obdobný, analogický, paralelní כנגד (k^e-neged)

והוא כנגד- (v^e-hu k^e-neged) a to odpovídá, a to je analogické, paralelní

שכתוב (škatuv) כמה שנאמר, כמה שכתוב (k^emo še-ne^emar, k^emo še-katuv) jk je řečeno, jak je psáno

הרג ל-, את- (horgim ba-hem) běžná rekce zabíjet koho.

יללה (j^elala) n. f. sg. nářek, pláč wailing, lament, howl, ululation

על זה, על זאת זכר (el ze, el zot) zkratka

נאומות עם ישראל (národy světa zachází s Izraelem (Židy), chovají se k Izraeli (Židům)

שמר מן- (šamar min) chránit před něčím

נחשב (nechšav) נחשבין (nechšavin) to be thought, considered, esteemed, reckoned být pokládán, považován

בעל (ba'al) manžel, pán

בעלונים זולתך (b^ealuni adonim zulatecha) panovali, vládli nade mnou kromě tebe (jiní) vládcové

בעל (ba'al) panovat, vládnout.

שליט (šalit) אדון (adon) pán, vládce

מלבד (milvad) חוץ מן-, זולת- (chuc min-, zulat-) kromě, mimo.

מגרשה (m^egoraša) גורש (goraš) být vyhnán; part. sg. f. je vyhnána (je jí doručen get

מגרשים אותם (m^egaršim otam) pi'el akt. part. pl. m. vyhání je.

עיקר (ikar)

a o tom, ועל זה, זאת zkratka וע"ז

silver-tongued orator, לשון-זהב (lašon na'a, lašon še-ejn ba kol p^egam) לשון נאה, לשון שאין בה כל פגם
honey-tongued výmluvný, výřečný řečník

až potud jeho zlatý jazyk. עד כאן לשון/לשונו הזהב zkratka לע"ל הזהב

Význam této pasáže pro liturgii.

Tato pasáž též ovlivnila vznik a vývoj noční liturgie.

Rabi Ašer ben Jechi'el² uvedl na základě tohoto talmudského místa (k Ber 3a), že je pro každého zbožného žida vhodné, aby ve chvílích, kdy dochází k výměnám nebeských nočních hlídek, pronášel snažné prosby k Bohu za obnovení Chrámu.

ב (דף ג' ע"א) גמ' עד סוף האשמורת הראשונה דברי רבי אליעזר מסקין דסבר ג' אשמורות הוי הלילה. והאי דלא קאמר שליש הלילה. מילתא אגב אורחיה קמ"ל דאיכא משמרות ברקיע כי היכי דאיכא משמרות בארעא. דתניא ר"א אומר שלש משמרות הוי הלילה. ועל כל משמר ומשמר יושב הקב"ה ושואג כארי שנאמר ה' ממרום ישאג וממעון קדשו וגו' שאוג ישאג על נוהו ואיתמר נמי אמר **רב שמואל בר מרתא** משמיה דרב ג' משמרות הוי הלילה ועל כל משמר ומשמר הקב"ה אומר אוי **לבני** שבעונותיהם החרבתי את ביתי ושרפתי את היכלי והגליתים לבין אומות העולם. וראוי לכל ירא שמים שיהא מצר ודואג באותה שעה ולשפוך תחנונים על חורבן בית המקדש כמו שנא' קומי רוני בלילה לראש אשמורות.

Slovní zásoba.

לאסוקי (a^e-asokej) af'el, inf. constr. usuzovat, soudit, dojít k závěru.

מסקין (maskinan/maskejnan), af'el, part. m. pl. dosl. my vyzdvihujeme, ve významu: domníváme se, máme za to, docházíme k závěru.

סבר (s^e-var) hebr. חשב myslel, měl za to, domníval se, zastával názor.

וזהו (v^e-haj d^e-) והאי ד- (v^e-zot še-) זאת ש- a to, že

קא משמע לן zkratka קמ"ל

² Vynikající talmudista, žák rabiho Me'ira ben Barucha z Rothenburgu. Nar. v západním Německu kolem 1250 /nebo 1259/, zemřel v Toledu v roce 1327/nebo 1328/. Sepsal mimo jiné *Piskej ha-ROŠ*, též *Hilchot ha-ROŠ*, nebo *ha-Ašeri*. Jedná se o sbírku halachot platných v současné náboženské praxi, řazená podle talmudických traktátů. Základem jsou Alfasiho *Halachot* rozšířené o rozhodnutí francouzských a německých učenců, španělských pomaimonidovských autorit a o jeho vlastní.

-כי היכי ד-(ki hejchi d^e-) stejně tak, jako...

רבי אליעזר zkratka "א

ואיתמר נמי také je řečeno...

משמיה ד-jménem toho a toho...

מיצר, מוצר (mecer) kořen hif'il, akt. part. sg. m. truchlící, truchlí

דואג (do'eg) pa'al akt. part. znepokojuje se, má starosti; zde ve smyslu truchlit, držet smutek.

לשפוך (li-špoch) pa'al, inf. constr. doslova: vylévat, vyhodit, odhodit.

תחנונים (tach^anunim), n. m. pl.; sg. תחנון (tach^anun) žalozpěv, snažná prosba (o slitování), kající modlitba.

תחנונים לשפוך pronášet kající modlitby.

שנאמר zkratka "neboť je řečeno...

רני (roni) pa'al imper. m. vedlejší tvar k רן (ron), který je totožný s f.

Tento názor byl převzat i do ŠAOCh 1:2,3, kde je kladen velký důraz na pozdní noční modlitby za spásu a vykoupení:

ב) המשכים להתחנן לפני בוראו יכוין לשעות שמשתנות המשמרות שהן בשליש הלילה ולסוף שני
שלישי הלילה ולסוף הלילה שהתפלה שיתפלל באותן השעות על החורבן ועל הגלות רצויה

ג) ראוי לכל ירא שמים שיהא מיצר ודואג על חורבן בית המקדש

Slovní zásoba.

משכים (maškim) vb. hif'il השכים (hiškim; kořen שכם) akt. part. sg. m. časně ráno vstávající, časně vstávající.

המשכים (ha-maškim) ten, který časně ráno vstává

לפני להתחנן (l^e-hitchanen lifnej-) vb. hitpa'el (kořen חנן) infin. constr. prosit o slitování, milosrdenství ask for mercy, entreat, implore, beseech, beg, supplicate.

יכוין(jachvin) vb. hif'il הכוין(hichvin zaměřit, soustředit; kořen כון) imperf., 3. os. sg. m. ať zaměří, soustředí; měl by zaměřit, soustředit.

משתנות(mištanot) vb. hitpa'el (hištana měnit se to change) part. pl. f. měnící se, mění se.

שליש(šališ) n. m. třetina

רצויה(r^ecuja) adj. sg. f.; sg. m. רצוי(favorable, desirable, acceptable, pleasing, favourite)

ראוי(ra'uj) vhodný suitable, fit.

יהא(j^ehe) vb. zkrácený tvar z יהיה(jihje) imperf. 3. os. sg. m. bude, aby byl, ať je.

Mišna berura³.

(Mišna berura 9 k ŠAOCh Volume I /A/, Feldheim Publishers, Jerusalem 1992, s. 10):

ראוי לכל וכו' והמקובלים האריכו מאוד בגודל מעלת קימת חצות כי רבה היא וכבר נדפס בסידורים סדר ההנהגה ע"פ כתבי האר"י ז"ל.... והעת להתאונן על החורבן נכון יותר שיהיה קודם חצות מעט ומחצות ואילך יעסוק בתורה ובסוף הלילה יבקש צרכיו....

Slovní zásoba.

מקובלים(m^ekubalim) n. m. pl.; sg. מקובל(m^ekubal) mystikové, kabalisté.

האריכו ב-(he^erichu b^e-) vb. hif'il (kořen ארך) perf. 3. os. pl. m.

מעלה(ma^ala) n. f. advantage, virtue, merit ctnost, zásluha, výhoda.

מעלת קימת חצות(ma^alat kimat chacot) ctnost vstávání o půlnoci.

הנהגה(hanhaga) n. f. sg. conduct, behaviour chování, jednání.

על פי (al pi-) zkratka פ

חיבור, יצירה ספרותית (chibur, j^ecira sifrutit) ktav, ktavim, kitvej-) כתב, כתבים, כתבי-

³Autor: rabi Jisra'el Me'ir ha-Kohen, Kagan, přezdívká Pupko, známý podle svého prvního spisu pojednávajícího o pomluvě, jako Chafec Chajim, narozen 6. 2. 1838 – 11. švat 5598 Dzyatlava /Djatlovo/ Bělorusko, zemřel v Raduni /dříve Polsko, nyní Bělorusko/ 15. 9. 1933 – 24 elul 5693, vlivný litevský rabín, zastánce hnutí Musar /zakladatel rabi Jisrael Lipkin Salanter, 1810 – 1883/ halachista a decisor. Jedním z jeho spisů je i *Mišna berura*, komentář ŠAOCh.

האֵלֹקִי רַבֵּנוּ יִצְחָק /אֲשַׁכְנִזִי/, הַקָּדוֹשׁ אֱלֹקֵי רַבִּי יִצְחָק /לִוְרִיא/ zkratka /האֵלֹקִי
/Aš^ēnazi/, Ha-kadoš^ēloki rabi Jicchak /Lurja/)

להִתְאַוֵּן (hit^ē-onen) vb. hitpa'el (kořen) truchlit

אֵילָךְ (ejlach) adv. הַלָּא (hal'a) dále

נִצְרָכִי n. m. pl. se suf. zájmenem 3. os. sg. s. צָרָךְ (corech), pl. צָרִיכִים (crachim) necessity, need,
requirement potřeba, požadavek, nárok.